

LIETUVIS

Redakcijos ir Administracijos adresas: „LIETUVIS“
Rua Bandeirantes, 92,
Caixa Postal, 1704,
São Paulo.

JORNAL LITHUANO
Lietuvių S-gos Brazilijoj Organas. Leidžia Spaudos D-ja „šviesa“
Prenumeratos kaina: Brazilijoj metams — 10\$000 pusei — 6\$000 atskiriems mėnesiams po 1\$000.
Užsienin: metams — 20\$000 pusei metu 10\$000. Atsk. numeris 300 reis.

Redaguoja
St. Vancevicius

6-ti METAI.

SÃO PAULO, 1934 m. Rugpjūtio - Agosto mėn. 18 d.

NR. 14 (293)

Kurapkų Politika.

Yra dviejų rūšių paukščiai: kurapkos ir strubiai, kurie savo galvas paslepia po sparnu ir tuo, dedasi, išvengia pavojaus. Pavojaus metu toki kurapka, turbūt mano kad galvą paslėpus, arba kitaip sakant — užsimerkus jai pačiai ir kiti jos nebemato.

Bet ne vien tokių paukščių, esama ir tokių žmonių, kurie užsimerkia, kurčią nudooda, ar kitaip apsimeta durneliais, kai patys savęs pradeda sarmatyti. Tokiems didelė gėda prisipažinti apsimetėliams — durneliams.

Andai buvo pranešta, kad dėka paramai iš U. L. Reuti Dr jos buvo nu pirktas d-ro V. Kudirkos vardo būsimai mokykai sklypas.

Pirmiau kiek, uokininkai visa gerkle melavo, kad pinigai jau senai pasšlėpti, kad niekas niekur sklypo nepirks, ir kad todėl nereikia mokyklinai aukas duoti. Visas šitas melagystės pasirašė kurapkų metodų tokie Čemurkai. Duktus ir kiti «darominkų užtarytojai», nes jie sarmatėjasi pasirašinėti tikriniais vardais.

Kada jų melą išatškinom, kada sklypas jau nupirktas ir dokumentai sudaryti (pas 2-ą notarą, Rua Aiv reis Pentendo Nr. 22), nebėra šiems durneliams kurakis dėti, nors jie nenusimena.

Paskutiniam savo pašėmėte jie jau vėl ubagų giesmę traukia: girdi, sklypas nupirktas kokios tai «lietuvų sąjungos» vardu, kurios niekas nežino, arba jei ir žino, tai jau tokie «lietuvų sąjunga» esanti Majas ir Mačulio išmista... Ir čia vėl gražiai pamelavo.

Pirmom «Lietuvių Sąjungos Brazilijoj» valdybom jėgo sekretoriumi (per goltą) Peleks akas ir nariu Polonija Čemarkai, Uekas su Duktum kūmai ir švogeriai.

Jeigu šiandie uokininkai viešai durneliais apsimeta, niekas nekaltas, nes galėjo savo kūmus atšiklausti, kas per kėpėas toji sąjunga, kurios vardu galima pirkti turą, statyti namus ir t. t. Nebūtų reikėo savo viešai apjuokti durniais apsimetus.

Arba vėl, kas tik norėjo galėjo ir dabar gali kritikuoti paia sąjungą, kurios įstatai mū-ų buvo paskelbti «Lietuvis Brazilijoj». Vadinius, darėme ir daromo viską viešai, ir jokios riantos kritikos nesibijome. Bet jau nebe nuo šiandie visas svietas žino, kad uokininkai yra ne kritikai, bet užkeikti melagiai, ir kaip su tokiais mes ne polemiką vedame, bet juos demaskuojame.

Gali sau uokininkai nekęsti nei konsulo, nei kunigo, nei lietuvių sąjūgų, gali kiek tikamas burnotis paskutiniams gatvės žodžiais prieš visus, kas jiems nemėla, bet teisybę neigti, melgystėmis verstis įpatiems ir kitus tuo maitinti tegali nedorūs žmonės.

Jeigu uokininkų štabui patinka ne dorėlių darbą dirbti, žinoma, mes jiems to negalim pavydėti.

Konsulas šiandie yra Club Co uer cial, Assistencia pró Lazaros, Uus Kodu garbės narys, bet jis šitų drėgųjų turto nesisavina, kaip lygtai jis yra Sporto Sąjungos, Dainos Meno «Viltis» Dr-jos ir «Lietuvių Sąjungos Brazilijoj» garbės narys, nors jis futbolą melosia, choro negieda ir tt.

p. A. Majos nėra L. Sąjungos narys, bet juo būti visuomet galės, kada panorės, nes tokie žmonės gali Sąjungai daug gerą padaryti.

LIETUVOJE

Birželio 7 dienos sukilimo pasekmės.

Kaip žinome, daugelis karininkų, dalyvavusių birželio 7 d. Kaune buvusiam sukilime prieš vyria-sybę, jau yra nubausti drausmės tvarka. Vieniems jų atimti katininko laipsniai, o kiti iš kariuomenės paleisti į atsargą. Tik buvusieji Lietuvos vyriausiojo kariuomenės štabo viršininkas gen. Kubilūnas, aviacijos štabo viršininkas pulk. Narakas ir gusarų pulko vadnas pulk. Bėkus buvo patraukti į karo teismą. Liepos 15 d. karo teismas nagrinėjo šių buvusių ankštų kariuomenės viršininkų bylas ir rado juos kaltais. Jie buvo katiniami, kad būdami tokiose aukšto-se pareigose, norėdami leisti sukilimui plėstis ir įvykti, nėjo savo pareigų. Už tai karo teismas juos visus tris nutėiė mirties bausme sušaudant. Tačiau nutėistieji padavė Lietuvos Prezidentui pasigalėjimo prašymus. Prezidentas mirties bausmę pakeitė sunkių darbų kalėjimu: genero mi Petroi Kubilūnui iki gyvai galvai, pulkininkui Juozui Bačkui 15 metų ir pulkininkui Juozui Narakui 12 metų. Kartu juos atimtos visos teisės.

Tsb.

Per jūros dieną Klaipėdoje laukia ma labai daug žmonių.

Šiemet rugpjūtio 11 — 12 d. d.

buvo suruošta Klaipėdoje jūros diena. Jos metu buvo visokių įdomybių ir buvo sutraukta daug žmonių ypač iš tolimesnių kraštų vietų, kad pamatytų savąją jūrą.

Nuo rugpjūtio 10 dienos iš bile kurios vietos nus galima važiuoti tik už ketvirtadalį geležinkelio bilieto kainos. Nereikės sudaryti nė jokių ekskursijų, o kiekvienas, kuris tuo metu į Klaipėdą važiuos papiginingaus.

Uždaryti laikraščiai.

Žydu laikraštis «Volksblat» už tendencingą straipsnį uždarytas dviem savaitėm. Taip pat dviem savaitėm uždarytas už prauanantį žinių skiedimą ir laikraštukas «Naujos Žinios».

Subrūzdo Klaipėdos ūkininkai.

Pastaruoju metu Klaipėdos krašte augelyje vietu šaukiami ūkininkų centro skyrių susirinkimai. Susirinkimuose svarstoma sunki ūkininkų padėtis ir priimami nutarimai, kaip ir kas turi būti padaryta ūkininkų padėčiai pagerinti.

Gardapiuose įvykusiame ūkininkų centro skyriaus susirinkime buvo priimta rezoliucija, kurioje krašto direktorija prašoma sumažinti valdininkų algas ir jų aparatų, sustabdyti atvertinimo įstatymo vykdymą, kad pinigai netų į užsienius, steikti kooperatyvines pienes, mažinti apskričių savivadybių aparatų. Reikalaujama, kad mokyklose vaikai būtų mokomi abiem kalbomis, kad valdininkai, kurie ne-moka lietuviškai, būtų atleisti iš tarnybu.

Pagėgčių kaimo tarnyba savo pesėdyje nutarė, prisilaikant bendrų krašto taupumo principų, mažinti kaimo mokesčius.

Dideli susirinkimai Klaipėdos krašte.

Pradėjus valdyti Martyno Reizgio Klaipėdos krašto direktorijai, daugelyje to krašto vietų įvyksta gausūs vi nome nės susirinkimai, kuriuose svarstomi šiandieniniai Klaipėdos krašto reikalai. Daugelyje jų Klaipėdos krašto gubernatoriui teikiama padėka, kad jis ats-

tatė priešvalstybinę Šreiberio direktoriją ir kraži o kraštui ramybę. Beveik visuose susirinkimuose visuomenė pareiškia, kad iš tarnybų būtų galima atleisti visus svetimšalius valdininkus ir tarnautojus bei mokytojus, nemokančius lietuvių kalbos; pertvarkyti mokyklas, ta prasme, kad būtų pakeistas mokyimo planas ir mokyklų vadovėliai; visame krašte sustabdyti veikianti atvertinimo įstatymą, sustabdyti priekarinį skolų grąžinimą, kad Lietuvos pinigai neplauktų į užsienį.

Taip pat Klaipėdos krašto visuomenės susirinkimuose direktorija ragiama kovoti su to krašto priešvalstybiniais gaivaliais be jokio pasigalėjimo.

Tsb.

Diplomatiniai pakeitimai.

Šiomis dienomis įvyko Lietuvos diplomatų pakeitimai. Buves Rygoje Lietuvos pasiuntinys Urbys paskirtas politikos departamento direktoriumi Lietuvos užsienų reikalų ministertijoje. Lietuvos įgaliotasis ministris Českoslovakijoje Jonas Aukštuolis nuo rugsėjo 1 dienos skiriamas Lietuvos įgaliotiu ministieriu ir nepaprastu pasuntiniu Argentinoje. Dabartinis Lietuvos atstovas Argentinoje gener. Daukantas nuo rugsėjo 1 dienos išėna atostogų ir po to išeis į pensiją, kaip istarnavęs 27 metus. Lietuvos įgaliotiu ministieriu ir nepaprastu pasiuntiniu Českoslovakijoje paskirtas dabartinis Lietuvos telegramų agentūros «Eltos» Direktorius Eduardas Turauskas.

Tsb.

Lietuvos Jūros diena.

Liepos 22 dieną Šventuosios uoste netoli Palangos buvo didelė Jūrų diena kurią surengė Šventosios žvejai. Iškilimėse dalyvavo Prezidentas Antanas Smetona, Palangoje atostogaujantioji visuomenė ir daug žmonių iš Klaipėdos krašto ir Žemaitijos. Ta proga prezidentas Smetona žvejams pasakė atatinčią kalbą, kurioje įvertino ir išaukštino jų profesiją.

Tsb.

Žemės ūkio Parodos.

Šiemet Lietuvoje ruošinama visa eilė žemės ūkio parodų. Jose ūkininkai rengiasi gausiai dalyvauti. Už geresnius parodos Lietuvoje skatina ūkio kultūros kelimą. Ateinančiais metais Lietuvos prekybos ir pramonės rūmai organizuoja didelę Lietuvos pramonės parodą.

Tsb.

SKELBKITES TIK „LIETUVI“

CASAS
PERNAMBUCANAS
FLANELLA
NE BLUNKA

Prezidentas aplankė anglų kreiserį.

Valstybės Prezidentui nuvykus Palangon vasaroti, aplankė Anglų karo laivo Klaipėdą vadovybę. Prezidentas turėjo su jais pasikalbėjimą. Paskum jis buvo pakviestas aplankyti ir apžiūrėti anglų laivą. Prezidentas, lydimas Klaipėdos gubernatoriaus dr. Navako ir palydovų nuvyko į Klaipėdą. Laivo įgula iškilmingai Prezidentą sutiko, kaip sutinkami valstybių vadai. Įeinant laivan sugriaudė 21 patrankos sūvis. Paskum buvo priimtas laivo jūrininkų paradas. Apžiūrėjus laivą, įvyko vaisės. Išeinant vėl buvo paleistas 21 patrankos sūvis.

Anglų karo laivas «Orion», išbuvęs Klaipėdą 10 d., tą pačią dieną, sekėmduj apėjo Lietuvos uostą ir išplaukė Anglijon.

Lietuvos lakūnai grįžta iš laimingos kelionės.

Karo lėktuvų eskadrilė pulk n. Gustaičio vadovaujama, baigia savo didelę kelionę po Europą.

Lakūnai labai iškilmingai ir nuširdžiai buvo sutikti Paryžyje. Iš ten skrido Italijon. Italijoje pulk. Gustaitis buvo priėmęs pats Mussolini ir su juo kalbėjosi apie 20 min. Iš Italijos lakūnai skrido per Alpių kalnus į Vieną, kur taip pat buvo sutikti aukštųjų kariuomenės žmonių ir aviacijos viršininko.

Liepos 13 d. lakūnai jau buvo Prahoje (Čekoslovakijoje) ir iš čia, 9 šeškų lėktuvu palydėti, išskrido į Venecijos sostinę Budapeštą. Skrido pusrutė čios valandoms. Čia buvo sutikti su ovačijomis. Liepos 14 d. laiminingai nuskrido į Rumunijos sostinę Bukareštą. Iš čia po pietų išskrido per Karpatų kalnus į Kijevo. Kelionė buvo ilga ir ne lengva, 800 km., per kalnus. Lakūnai atskrido per 4 valandas. Kijeve aviacijos ir kariuomenės atstovai buvo grūžiai sutikti.

Liepos 16 d. išskrido į Maskvą. Atskrido per 3 v. 20 min. po 240 km. per valandą. Maskvos aerodrome sutiko Lietuvos atstovybės žmones ir Sovietų kariuomenės atstovai. Aerodrome buvo padarytas paradas: «Sveikina-

me draugiškos Lietuvos lakūnus». Ta proga Sovietų kariuomenės laikraštis rašė, kad Gustaičio Anbo IV lėktuvas esąs geriausias iš visų Sovietų kariuomenės aviacijos lėktuvų.

Lakūnai liepos 19 d. 18 val. su grūžio iš savo didelės kelionės Kaunan.

Vokiečiai skundė Lietuvą.

Kaip žinome, dabar lietuviai pasiryžo Klaipėdos krašte pasidaryti tikrai sąjūs šeiminkais ir Gubernatoriui šnektai traukti priešvalstybišką vokiečių valkumą Klaipėdos krašte. Neseniai pasalinta vokiška Klaipėdos direktorija ir sudaryta lietuviška. Taip pat šiomis dienomis galutinai uždarytos trys vokiškos partijos.

Vokietijoj dėl to kilo didelis triukšmas ir šauksmas, kad lauzona Klaipėdos krašto autononija. O autononijos Lietuva lauzyti nemano, tik nori parodyti, kad vyriausia valdžia Klaipėdą turi būti Lietuvos centro valdžia, o ne kokia nors vokiečių valdžia, kurie nori Klaipėdą Vokietijai sugrąžinti. To dėl Vokietija kreipėsi į pasirašiusius su Lietuva Klaipėdos sutartį valstybes su skundu, būk Lietuva persekioja vokiečius Klaipėdos krašte. Apie tai, kad Lietuva lauzo sutartį, vokiečiai jau ne bedrįjo šį kartą skusti.

Anglija, Prancūzija, Italija ir Japonija, kovosios vokiečių skundus atsakė. Jos nurodo, kad pačios turi savo atstovus Kaune ir iš jų gauna tikrų žinių, kaip yra Klaipėdoje.

Taigi davė suprasti, kad vokiečių skundas neturi jokio pamato.

Pagelba nukentėjusiems per audras.

Siautusi audra Siauliu apskirtyje padarė žvėlinukams nuostolius daugiau kaip 1 mil. litu.

Žinias apie audros padarytus nuostolius renka žemės ūkio rūmų, žemės ūkio ministerijos ir vidaus reikalų ministerijos įstaigos. Kaip girdeti, nukentėjusių vietų ūkininkų būklė labai sunki. Kai kur ūkininkai neturi kuo šerti gyvulių, nes ganyklų ir pievų vietose juoduoja purvas.

Pašalpa nukentėjusiems labai reikalinga. Nuotaka nukentėjusiems vie-

se labai sunki.

Nukentėjusius tačiau džiugina tai, kad jų būklė susidomėjo vyriausybė. Šiomis dienomis audros palietas sritis apžiūrėjo pats finansų ministerijos generalinis Sekretorius p. Indriūnas, pradžėdamas vyriausybės paramą ja organizuojamas nukentėjusiems pašalpos teikimas. Manoma, kad šiam tikslui bus panaudoti likę pinigai, sudaryti 1928 metais nukentėjusiems nuo nederlius šelpai. Tam tikras sumas žada dar savivaldybės ir vyriausybė.

Finansų ministerija nukentėjusiems ūkininkams mano palengvinti žemės mokesčių mokėjimą. o.ž. B. turėsias atidėti paskų grąžinimo laiką. Be to, rūpinamasi suteikti žemkėnų sėklos ir statybos medžiagos trokšams atstatyti.

Nuosotliai galutinai visur dar neapskaityti.

Pernai gruodžio mėnesį Klaipėdos krašto gubernatoriūs dr. Navakas įsakė išsakyti, kuriuo turėjo būti pakeičinti iš autononinių krašto įstaigų svetimšaliai valdininkai. dancuonėje mokytojai. Atleidiamaeji valdininkai tuo gubernatoriūs įsakymu buvo suskirstyti grupėms. Liepos mėnesio 1 dieną suėjo terminas apieisti tarnybas paskutinei grupel. Kitės grupės savo vietas paliko jau seniau.

Tsb.

Lietuvoje plačiai kalbama, kad rugpjūčio mėn. pradžioje į Kauną atskris didžiausias pasaulie lėktuvas «Maksim Gorkis». Šis lėktuvas turi 8 motorus, apie 1000 arklių jėgų galinumo; jo sparnų ilgis 64 metrai, lėktuvo korpuso ilgis 35 metrai; greitumas — apie 240 kilometrų per valandą. Lėktuvas esli pakelti iki 7000 kilorramu. Kelevių rali paimti apie 40. Šio lėktuvo įgula sudaro 23 žmonės.

Tsb.

Vokietijai pradėjus smarkiai varžyti Lietuvos eksporta ir prekybą tranzitu, Lietuvos šieviai žydi Jungtinėse Amerikos Valstybėse, pietų Afrikoje, Anglijoje ir Palestinoje yra nusistatę padėti Lietuvos eksportui. Šiam reikalui tvarkyti, Lietuvos šieviai žydi tuose kraštuose žada įsteigti atitinka-

mas organizacijos, kurios stengtųsi te susidaryti tinkamas sąlygas Lietuvos maisto produktų eksportui.

Tsb.

Paskutiniuoju laiku tarp Lietuvos ir viso Palestino rusų emigrantų, varoma smarki propaganda, kad jie vykty apsiųventi į Pietų Ameriką. Tam reikalui Kaune yra įsikūrusi ir specialiai draugija. Mat, Paragvajaus vyriausybė rusams padovanojo dideliu žemės plotus ir duoda išų įsikūrimui. Manoma, kad vėliau visus rusus į Pietų Ameriką vės Paragvajaus laivai ne mokamai. Šio mėnesio pradžioje iš Lietuvos į Paragvajų išvažiavo apie 40 rusų šeimynų. Vėliau jų važiuos daugiau, kaip 2000 šeimynų.

Tsb.

Darius ir Girėno tragingo žuvimo metinės visoje Lietuvoje buvo labai plačiai paminėtos. Kaune universiteto anatomikame buvo įstatyti jau baigti balzamuoti didvyrių kūnai, kuriuos aplankė iš viso net 32.000 žmonių. Jų karstus dar kartą iš naujo pa puošė daugybė vėlavų, vainikų, gyvūnėlių puoštos. Sukaktuvų proga, Lietuvos auro klubas įsigio o tą žemės sklypą, kuriame ties Seldinu Kūhdarė miške pernai suvo Darius ir Girėnas. Manoma, kad ta vieta bus įamžinta ir joje Lietuvos visuomenė pastatys tinkamą didvyriams paminklą.

Tsb.

Liepos 17 dieną visoje Lietuvoje buvo minėtos pirmoji užsieny lietuvių Dariaus ir Girėno vardo diena. Šia proga buvo iškelta, visa eile sumanymu bei pagėdavimu, kuriuose nurodyta, kaip galima būtų Nepriklausomoje Lietuvoje gyvenantiems lietuviams daugiau suartėti su užsienio lietuviais ir vieni kitoms, kaip galima daugiau padėti. Lietuvos spauda šia proga parašė visų eilę straipsnių.

Tsb.

LIETUVIS — GYVENIMO VEIDRODIS

Kova su mašina.

Nedarbas — tai vargas, skurdas, nevilnis. Tai nėra vien tik ūkio problema. Pirmon eilėn tai yra socialinis ir doros klausimas.

Ypatinai didelį skurdą kenčia ne turis darbo jauniaus.

Šiuo metu pasauly skaitoma apie 40 milijonų žmonių, kurie nori dirbti, kurie godžiai darbo ieško o tačiau jų negauna, nors pačai Dievo valią ir įsakymus jie turi neužginčijau darbotiesę. Jeigu per tu 40 milijonų prid tūm visus tuos, kurie yra netiesiogiai palietti kaip bedarbių šeimų nariai, gautumėm nedarbo palestų žmonių skaičių, siekiantį mažiansia 100 milijonų.

Dėlko tie 40 milijonų darbininkų darbo neteko ir dabar jo nebegausa. Priežasčių yra daug. Viens iš jų yra tai, kad daugelis darbininkų, daugiau nieko neturintų kaip tik savo darbo jėgą, prie dabartinės gamybos sistemos neteko darbo, panaudojus tas technikos priemones, kurios paprastai vadiname «racionalizacija».

Šis žodis reiškia tikslingą ir racionalių technikos procesų sutvarkymą ir atitinkam, taip pat visą racionaliās priemones, kurios palengvina darbo procesą ir pagreitina gamybą.

Tačiau šita patalpinama ir protin-ga racionaliāzicija praeitau šimtamej paėmė vien tikrai tokią kryptį, kuria einant, taupomos gamybos išlaidos ir kaupiami kapitalai.

Tai pasiekama tuo būdu, kad visose ūkiškojo gyvenimo srityse žmogaus darbo jėga pakeliamą pgesne mašinos jėga: jo rezultatas yra niekas kitas, kaip tik milžiniškos skurdan patekusio bedarbių mintos ir taip pat milžiniški pamanūru produktų kiekiiai. Tų produktų nusukrusios masės nebeįstengia nupirkti. Tokiu būdu išsėlimasi racionaliāzicija ne tik kad planingai, jį neracionaliāzicija išdaro.

Svarbiausna mašinos įsigalėjimo priežastis tai išradimų apsaugojimas patentais, kas prie tam tikrų aplinkybių išradėjui arba patentu savininkui duoda žymių pajamų.

Pavyzdžiui, vienas žinomas išradėjas už savo darbą ir neturintį esminės reikšmės, tačiau gauna svarbų patentą dirbtinio šilko srityje gavo 5.000.000 markių Vokietijoj ir dar 80.000 svarų Anglijoj (iš viso 15 ml. litu).

Už kitą patentą iš Žibalo pramonės srities buvo suokėta 20.000.000 šilnų.

Taigi dažnai reikalus eina apie milžiniškas sumas. Gal būt kitose pramonės šakose jos yra kiek kuklesnės, tačiau jos visada yra didelis akstinas išradėjų veiklumui pažadinti. To akstinu nebebūtų, jeigu prie tam tikrų sąlygų būtų atsisakyta bent krizio metu apsaugoti patentais tuos išradimus, kurie užleko kita nesiekia, kaip tik išstatyti žmogaus darbo jėgą ir ją pakeisti

mašina, nesukuriant jokių techniskų ar kitokių pastangų, kurias galėtų visai pašalinti.

Tad ir siūloma, kad visų šalių patentų įstatymų būtų įvestas nuostatas, pagal kurį bent krizio metu nebūtų už patentuojamas antisocijalnias veikiančios mašinos. Tam keliu yra daug.

Pavyzdys. Neseniai buvo rašyta, kad vadinamos stiklo pūsėms pūsti mašinos pažalpa galima kasdien padaryti 50.000 — 80.000 lempų cilindrių; ta mašina įvedus, kaip nebereikalinga, buvo atleisti 500 darbininkų ir tarnautojų. Šioji mašina nauju produktų negamina, nes lempų cilindriai žinomi jau nuo seniau; jos pagamininti produktai nėra nė kiek geresni — žmogaus išpūstos stiklo pūsės patenkina rafinuo žmogaus reikalavimus. Lempos dėl tos mašinos įvedimo neklika neapigo, tačiau visuomenė čia nėra jokios naudos, o tik tam tikroms suinteresuotų grupėms.

Priežastis, kad šitas pasiūlymas žymiai svaržto išradėjų veikala, yra nepaaištas; reikia tik apsidaryti, ir mes pamatysim, koks platus yra išradėjų darbo laukas. Pav., Austrijos patentų įstaigoj patentai yra suskirstyti į 89 skyrius ir 302 smuikesnius paskyrus tik tai tam, kad charakterizuoti ir visiškai vieną nuo kitos atribotų atskiras specijalias sritis. Šitai patentų įstaigai kasmet pasiūloma užpatennoti iki 11.000 Vokietijoj iki 80.000 išradimų. Esant tokiai plačiai išradimų sričiai, išradėjams nėra reikalo užsiminti tik su tokiais išradimais, kurie padaro neretkalingu žmogaus darbą ir tokiu būdu veikia antisocijalniam.

Antra, reikia išimti iš vartojimo tas žmogaus darbą išstumiančias mašinas, kurios neša aukščiau nurodytą žalą.

Kaip pavyzdį paminim kad ir ta pačią mašiną stiklui pūsti. Toji mašina čia ne tik kad netiks li, netinkama ir nereikalinga, bet ji dar apunkina ir šalės prekybos balansą, nes ji įveža iš Anglijos, o savame krašte dėl jos neteko darbo daugelis darbininkų.

Todė siūloma: kiekvienas, kuris iki šiol tikslingai ir sėkmingai žmogaus darbą pūsti pakeisti mašina, turi tai pranešti tam tikrai nauju įstatymu steigtinai patikrinimo įstaigai, kurios dispozicijoj yra technikos priemonės.

Toji įstaiga turėtų iširti mašiną pagal tam tikras sąlygas, kurios pateiktų jos prieminu ar atmetimui.

Vien tik laiko ir darbo jėgų sutaupymas jos naudojimo dar nepateisina, nes tie patonamai atitinka tik ne dūsgalioji, gi visuomenė tuo nepasina doja.

Reikia pasakyti, kad tai jau buvo pravesta ir įstatymuose: laikraščiai pranešė, kad Barbados (Antij salose) ir kitose salose įstatymas buvo uždrausta panaudoti cukruiū nendrių pjūčiai didžiuos mašinas. O patsis pastaraisiais laikais Alfredas Hartingas savo raide pranešimo apie ūkiškąj Amerikos atstatymą konstatavo kad Jungt. Amerikos V-se prezidentas Rooseveltas darbą taupančių mašinų naudojimo kontrolę pa (Pabaiga 3 pusi).

„Lithuanicos II“ itaisymai bus moderniškiausi.

KAIP EINA PARENGIAMIEJI DARBAI.

ALTASS praneša, kad lėktuvus, kuriuos Vaitkus iš Amerikos į Lietuvą, bus taip įrengtas, kaip dar nė vienas lėktuvas, kuris skrido per vandenyną. Iki šiolei nebuvo įrengtas. Į „Lithuanica II“ bus įdėti geriausi instrumentai, kokie iki šiolei yra išrasti, su naujais suais tu instrumentų pagerinimais.

Pati „Lithuanica II“ nepaprastai tinka tolimiems skridimams. To tipo lėktuvas per vandenyną perskrido amerikiečių lakūnas Mattern ir Emilia Ehrhardt ir apėk idie apink pasaulį, visų pirma, Wiley Post su Gatty, o paskui vienas Wiley Post. ALTASSo nupirkta lėktuvų fabrikas perdūrė pagal duotas jam instrukcijas ir pristatė su pilna dirbtuvės garantija, atsakydamas už kiekvieno lėktuvo dalį kaip už naują.

Tačiau transatlantiniam skridimui ne tik lėktuvo stumuo turi būti tvirtas ir sparai stiprus, bet ir visa mašinerija turi būti geriausias rūšies, o visų pirma, motoras turi būti geras ir galtingas. „Lithuanicos II“ motoras yra vartotas, jau juo skraidyta apie 1.700 valandų, ir jis žinoma, netinka skristi per vandenyną. Jį dar galima vartoti ketęti šimtu valandų, ir jis yra pakenkama geras trumpiems žygiams. ALTASS iš pat pradžių buvo pasiryšęs motorą pakeisti. Iš pradžių norėta pirkti ir vartotą motorą ir duoti jį perstatyti. Už tai reikėtų sumokėti apie 3.000 dolerių. Kadangi jį dar reikėtų visapusiškai išbandyti, tai reikėtų dar primokėti 400–500 dolerių. Tuo tarpu visai naujas motoras, kuris išvystyt 545 arklių jėgą, kaštuoja 6.640 dolerių. Parduodama jį, dirbtuvė sutinka paimti dabartinį „Lithuanicos II“ motorą už 1.250 dolerių Tokiu būdu už naują motorą tektu pridėti 5.390 dolerių. Naujį motorą dirbtuvė galės pristatyti per 10 dienų. Atsižvelgdama į visus tuos sumetimus, specialiai ALTASSo komisija vienu balsu nutarė nupirkti naują

motorą. Antras didelis darbas, rengiant „Lithuanica II“ kelionei, tai — didelių benzino ir a yvos bakų įtaisymas. Du pridėdami bakai buvo įtaisyti į lėktuvo sparnus, kada jis dar buvo statomas Lockheed fabrike. Paprastai štokios rūšies lėktuvai turi tris beuzinos bakus: vieną viduryje ir po vieną kiekviena me sparne. Fabrikas įdėjo į sparnus dar po vieną tanką, taip kad dabar „Lithuanica II“ turi penkis benzino bakus, į kuriuos visus kartu pareina 232 galonai. Bet didžiausius kiekis benzino turės eiti į naujus bakus, kurie bus įdėti į ligiolinę patalpą keleiviams. Kėdės bus išimtos, o didis apmušalas, lan-gų skylės užkalts plieninėmis lentelėmis ir į lėktuvą bus įdėti metaliniai bakai, į kuriuos pareis 470 galonų skys-timo, taip kad pilnai prikrautame lėktu-ve iš viso tilps 702 galonai.

Kitas labai svarbus įtaisas, kuriuo ALTASS nutarė aprūpinti „Lithuanica II“, tai — specialus propeleris. Jį va-dina „kintamu“ propeleris ir lakūnas pagal reikalą gali pakreipti jo sparną į viena arba į kitą pusę: Atsirene kre-ve pakreipus propelerio briauna, jis smarkiau kabina orą ir sparčiai traukia lėktuvą. Lėktuvo motoras suka propelerį tuo pačiu vėjumi, lėktuvasi kylant nuo žemės ir skrendant oru. Bet kol lėktuvas nėra išibėgėjęs, moto-ras turi duoti daugiau jėgos, kaip kad lekiant visu spartumu. Ši didieji kiū-tis buvo ne vienos tračikos nelaimės priežastis. Kai lėktuvas yra prikrautas benzino iliam skridimui, jis sveria tiek daug, kad jį sunku atplėsti nuo žemės. Pernal vasarą dėl šitos priežasties vienas garsus italų lakūnas užsimošė, kil-damas į orą New Yorko aerodrome, o Darius su Girenu, kaip visi atsimeina, tik per plauką išvengė tokios pat ka-tastrofos. Tai kilūčiai nuaklėti neseniai buvo išrasti specialūs propeleriai su pakreipiama sparnu. Kiek žinoma, ju-iki šiolei dar nė vienas lakūnas, kuris iškrido per Atlanto vandenyną, neturėjo

ALTASS nutarė juo aprūpinti „Lithuanica II“. Ko ne visa jo nauda yra tik kelionoms minutėms, kol lėktuvas iškyla į orą, o kaštuoja jis 1.000 dolerių. Bet nuo tų kelių minučių gali priklausyti viso skridimo pasisekimas, ir ALTASSo vaidyba, kuri yra nuomonės, kad šita saugumo priemonė turi būti lakūnui su teikta, Vaitkų yra įgaliojusi tą propelerį tuojau užsakyti.

Iš stambesnių instrumentų, kuriuos Vaitkus yra įgavotas tuojau užsakyti, paminėtini du, kuriais lakūnas nusta-tys skridimo kryptį, kad lėktuvas visą laiką būtų arti tos linijos, kurią lakūnas iš anksto užsibrėžė ant žemėlapi-o, leisdamasis į kelionę.

„Lithuanica II“ reikės dar sesti-printi ir „kojas“, kad nesukluptų, kai jos didieji bakai bus pripilti benzino. Kiekvienas galionas benzino sveria 6 svarus, ir 700 galionų svers 4.200 svarų.

Be to, reikės dar dviejų gerų kom-pasų ir radio aparato (už kokius 500 dolerių), kad būtų galima priimti ir siųsti signalus laivams ir radio stotims.

(Tęsinys iš 2 pusl.)

KOVA SU MAŠINA.

vedė valdžios įstaigoms.

Pažaliu, jeigu pirmo ir antro pa-siūlymo nebūtų galima įvykdyti, štai trečias, eventualus pasiūlymas — imtis bent minimalių reformos priemonių: kiekvienas, kuris panaudoja aukščiau minėto pobūdžio mašiną turi išmokėti valstybei tokią sumą, kokią ji išleidžia šelpdama bedarbius, atsiradusius tą mašina įvedus.

Kiekviena darba sutaupanči maši-na turi tam tikrą savo produktungumo 'aipisn: pav. minėta stiklui pūsti maši-na atstoja apie 150 darbininkų. Maši-nos produktungumo laipsnį sužinoti nėra sunku, o pagal jį galima nustatyti mokestį, kurį turi mokėti mašinos savi-ninkas.

Šitą klausimą galutinai įstatymais sutvarkyti reikėtų pavesti atitinkamai įstaigai, kuri tam reikalui paskviestu-

technikų — specialistų.

Baigsim, suglausdami visa, kas pa-sakyta, į šį sakinį: technika turi tar-nauti žmonijai; ji negali būti sau tiks-las, o tik priemonė tikslui pasiekti.

Delto mašiną panaudoti reikia lab-iai išmintingai ir atargiai. Mašina žmogui ne žmogus mašinai.

MOKOS „LITHUANIA“.

Pereitą sekmadienį Mocos „lithuaniečiai“ turėjo rungtynes su gan stipriu brazilu klubu F. C. „Espartano“, Cambusy ra-jone. Rungtynių pažūrėti atvyko nemažas skaičius lithuaniečių „torsidor“ kur žinoma mūsų žaidėjams priduoda daug energijos ir upo apsiginti nuo sa-vo priešo atakavimo. Nežiūrint į prie-šo atakavimą musiečiai gražiai susipa-suodami įsodina nesulaikomas dvi bom-bas. Rungtynės baigėsi mūsų naudai rezultatu 1 os kom. 2 : 1 ir antra suo-šia lygiom 1 : 1.

Dabar tik laukiam mokiečius pasi-rodant „O Dia“ redakcijos rengiamam „championato vargiano“ kur jau yra užsirašanti apie 150 visokių klubų, ku-rile ateinančią sekmadienį pradės rung-tynės.

Torsidoras.

BOM RETIRO „LITHUANIA“.

Rugpjūčio mėn. 8 d. lithuaniečiai žaidė ping pongo rungtynes su brazilų klubu A. A. „Tibagy“. Rungtynių rez-ulatai:

I-ji Lith. — 109 t., — I-ji Tibagy — 200 II „ „ 150 t., II „ „ — 147 III „ „ 100 t., III „ „ — 80

Rugpjūčio mėn. 12 d. lithuaniečių futbolo komandai teko žaisti su A. A. „Bom Retiro“ klubu. Abi komandos su-žaidė lygiom: I-sios 1 : 1, II-sios 2 : 2. Brazilų I-ji komanda rezultatu išlygi-(tęsinys 4 pusl.)

Naujoji Brazilijos Konstitucija.

(tąsa)

2 §. Valstybės turi pirmenybę jį federalines koncesijas savo teritorijos sienose, kaip geležinkelianus, uostų tar-nybai, oro susisiekimui, telegrafui ir ki-tiems viešai naudingiems įrenginiams, o taip pat ir Sąjungai priklausomiems tartams įsigyti. Valstybės gali laikyti radio — susisiekimo tarnybą savo ad-ministraciniams reikalams

3 §. Federalinė kompetencija lei-siti įstatymus, kurie liečia dalykus nr. XIV ir XIX, raldes «o» ir «e» yra «in fine», o apie viešuosius reicistus, nusaviniams. komercinę tarpinukavi-mą, komercines sąjungas ir atatinka-mus procesus; karinės ir civilės rekvizicijas, radio susisiekimą, emigracija, imigracija ir taupomąsias kasas; po e-mo turtais, mineralus, metalus, vande-nius, hydro — elektrinę energiją, miš-kius, mūdžiolę ir žuklę bei jų naudo-jimą, tai neaprežiama ir valstybės tuos įstatymus papildyti. Tais atvejais vals-tybių išieisti įstatymai gali papildyti ir pašikinti federalinio įstatymo sprag-s vietiniamis reikalams, bet ne aprež-ti jo reikalavimus.

4 §. Geležinkelių telegrafo linijos, skiriamos teismo tarnybai, palieka nau-dojamos bendrai publikos tarnybai, kaip padedamosios. Federalinio tele-grafo tinklo linijos, priklausomos ben-drų įstatymų nurodomai tvarkai.

6 str. Be to, išimtinai Sąjungos

kompetencija:

- I. dekretuoti mokestius:
  - a) įvežamoms prekėms užsieninės kilmės;
  - b) bet kokiam prekių vartojimui išskiriant kurą sprogimo motorams;
  - c) bet kokios rūšies pajamoms ir ir įplaukoms, išskiriant pinigines pajamas iš nekilnojamo turto;
  - d) išteklių perlaidoms į užsienį;
  - e) jos valdžios sudarytiems aktams, jos ekonomijos reikalams, kontra-ktams ir aktams, kurie reguliuojami federaliniais įstatymais;
  - f) o Teritorijose dar ir tuos kurie kitur priklauso valstybėms (estados).

II. imti telegrafo pašto ir kitų federalinių tarnybų takas; imti — už laivų už orlaivių įėjimą, išėjimą ir sto-vejtumą, paliekant pakraščiu plaukioji-mo komerciją laisvą tiek tautinėms prekėms, tiek atvežinėms, kurių im-porto mokestis jau sumokėtas.

7 str. Atskirai valstybių (estadų) kompetencijai lieka:

- I. dekretuoti Konstituciją ir vald-mosi įstatymus, atsižvelgiant šių dės-nių:
  - a) respublikoniška ir reprezentaci-nė forma;
  - b) valdžios nepriklausomumas ir darnumas;
  - c) renkamųjų funkcijos laikinumas, aprežtas tuo pačiu laiku, kaip ir atatinkamų federalinių pareigų, ir už-gintas gubernatorių ir prefektų perrin-

- kinimas betarpiškam periodui;
- d) muniicipijos autonomija;
- e) teisinės ir vietinės viešos mi-nisterijos valdžios garantija;
- f) administracijos išlaidų padengi-mas;

g) konstitucinės reformos galimu-mas ir įstatymų leidžiamosios valdžios kompetencija tai dekretuoti;

h) profesinis atstovavimas;

II, numatyti savas išlaidas, savo administracijos reikalus, bet Sąjunga turi padėti toms Valstybėms, kurios viešame reikale to prašo.

III, išdirbti papildymus ir paai-kinimus federaliniams įstatymams, ri-bose 5 str. 3 §;

IV, bendrai vykdyti bet kokią valdžią ar teisę, kuri nėra aiškiai pa-neigta ryškia Konstitucijos klauzule.

Vienintelis §. — Valstybės, susi-trastuos su Sąjungos valdžią, gali įtrauk-ti federalinius valdininkus vykdyti ats-kių valstybių įstatymus ir eiti jų tar-nyb, daryti jų autoritetu aktus bei sprendimus.

8 str. Atskirai valstybių kompe-tencijai dar priklauso:

- I. dekretuoti mokestius nuo:
  - a) žemės nuosavybės, išskiriant miestų;
  - b) nuosavybės perleidimo «causa mortis»;
  - c) nekilnojamos nuosavybės per-leidimo «inter vivos», imtinai ligi jos inkorporavimo į draugijos kapitalą;
  - d) kuro sunaudojimo sprogimo mo-torams;
  - e) komersantų ir produktorių lai-

komų parduotuvių bei komisio įstaigų, imtinai ligi industrijos, paliekant lais-va pradine operacija, mažam produkto-rini, kuris taip nusakomas valstybės įstatyue;

f) savo produkcijos prekių išveži-mo, ligi maksimumo dešimt procentų «ad valorem», vengiant bet kokių pri-dedamųjų mokesčių;

g) industrijų ir profesijų;

h) savo valdžios aktų ir savo eko-nomijos reikalu, reguliuojanų valsty-bės įstatymais;

II, imti takas už valstybines tar-nybas.

1 §. Pardavimo mokestis turi bū-ti vienodas, neskiriant produktų kil-mės, rūšies ar paskirties.

2 §. Industrijų ir profesijų mokes-tis turi būti valstybės nustatomas ir imamas lygiomis pusėmis valstybės (es-tados) ir muniicipijos.

3 §. Išimtinais atvejais federali-nis Senatas gali leisti aprežtam laikui pakeiti išvežimo (eksporto) mokestius, neatsižvelgiant ribų, kuriais nustato nu-merio I raldė f.

4 §. Daktinio turto perleidimo mokestis tenka tar valstybei, kurioj-tas turtas esti; o nedaktinio turto, im-tinai ligi vertybės popierių ir kredity, «causa mortis» perleidimas mokamas tai valstybei, į kurią paveldėjimas ten-ka. Kai paveldėjimas turi išeiti į už-sienį, mokestis tenka tai valstybei, ku-rioji paveldėjimas likviduojamas ir per-leidžiamas į užsienį.

(b. d.)

(tąsa iš 3 pusl.)

no tik tada, kai teisėjas, palaikydamas jų pusę, užtraukė rungtynes kelioms minutėms.

E.

Bom Retiro «Lithuanijos» skyriaus nariams pranešama, kad gimnastikos pratimai bus daromi vakarais nuo 8 val. vakaro kiekvieną pirmadienį, trečiadienį ir penktadienį. Sportininkai atvyksta į pamokas su savo sporto uniformomis.

DIDŽIULĖ SPORTO ŠVENTĖ LIETUVIJOJE.

Liepos 5 — 8 dienomis Kaune buvo didžiulė Jaunlietuvių sporto organizacijos — JSO — šventė, skirta Lietuvos Prezidentui Antanui Smetonai pagerbti jo 60 metų amžiaus sukaktuvį progai. Šventėje dalyvavo daugiau, kaip 12.000 sportininkų. Buvo įvairių sporto šakų rungtynės ir turnyrai. Svarbiausia šventės dalis buvo liepos 8 dieną Kauno karo aerodrome. Čia dalyvavo Lietuvos Prezidentas Smetona, ministras, užsienų valstybių atstovai ir tūkstantinės minios žmonių. Prezidentas pasakė prkalbą, pažymėdamas ir padėkdamas, kad tegul mūsų darbščios rankos kuria jauną Lietuvą, gražnę ir laimingą už senąją, o mūsų gajai draugijai tegul sutelkia apie save kuo daugiausiai Lietuvos jaunimo. Vie ninga tautiška linkme eidami, drausmiu kį budami jįs padarysite mūsų tėvynę stiprią — taip kalbėjo Prezidentas į Lietuvos jaunimą.

Šventės progai, Rygos lietuvių sporto sąjunga «VYTIŠ» Prezidentui Smetonai atnešė pasveikinimą. Tuo sukėlė didelį susidomėjimą ir parodė Rygos lietuvių sportininkų patvarumą. Jie Ryga — Kaunas estafetę bėgo 40 žmonių 13 valandų. Lg šiol tokio didumo ir taip gražiai praėjusios sporto šventės Lietuvoje dar niekad nebuvo.

Tsu.

Kronika.

GAVO STAMBIĄ PINIGŲ SUMĄ.

Iš patikimų šaltinių teko sužinoti, kad São Paulo «Kultūros» vadai (vienintelė lietuvių komunistų organizacija propagandai skleistai) gavo iš Maskvos per Monte-ideo residentą apie trisdešimt tūkstančių milreisų komunizmo plėtimo reikalams (propagandiniais spektakliais ir literatūrai) ir propagandiniams pašalpsms. Žinoma, didesnę tų pinigų dalis praeis pro vadukų — komisarių gerkle, bet «kultūriškų» vakarų, be abejoj, bus suruošta pakankamai. Štai kokiu būdu mūsų žmonės trunkami į bolševizmo bučį. Fikešteinai, Kaganovičiai ir kompanija iš budo mari namų Rusijos darbininkų ir valstiečių spaudžia paskutinius syvus; kad čia, kur dar yra pakankamai tamsių lietuvių, paruošus sau falinukų. Deja, nors skęstantis ir už brivtos kabinas, tai ir bolševikai iesko sau pritarėju tamsių lietuvių tarpe, bet tuo jie savo kailio nebeišgelbės. Visų apšviestiesnių šalių darbininkai, kurie geriau žino tikrą darbininko bei valstiečio padetį Rusijoje, jau senai nusisuko nuo bolševizmo. O pirma gera progai ir Rusijos žmonės nusikratys ta baudžiava. Lietuviai, neatšilikit ir jūs nuo apšviestųjų šalių žmonių ir vykit parsiilaukėlis — bolševikus, prisidengusius «kultūra» iš savo tarpo. Tegul jie sau važiuoja Fin kelteinu kugelio kepti.

Kultūristis.

BAŽNYČIOS STATYBOS KOMITETO POSĖDIS.

Praeitį sekmadienį, tuojau po pa-

maldu, įvyko Lietuvių Bažnyčios Statybos Komiteto posėdis, kuriame dalyvaavo dauguma Komiteto narių. Posėdyje padarė pranešimą p. konsulas Dr. Mačiulis ir klebonas kun. B. Sugintas apie paruošiamųjų darbų eigą. Iš pranešimo paaiškėjo, kad iki šiol dar nepavyko surasti tinkamo statybos specialisto, kuriam galima būtų šis darbas pavesti. «Ramos de Azavedo» firmos apskaičiavimu, pastatyti bažnyčią sulig tos pačios firmos paruoštu planu, kainuos apie 130.000 milreisų (neįbaigta). Tačiau atidavus statyba privačiam statytojui — inžinierui gali kainuoti pigiau. Be to visą minėtą firmą beveik visai nenori apsiimti statyti. Kadangi bažnyčios statybai tėra išvisu apie 90.000 milreisų, ir vargiai ar galima bus daugiau surinkti, kaip apie 100.000 milreisų (tuo tarpu), tai nutarta paskelbti statybos konkursą ir atiduoti statyti tam inžinierui, kuris apsiims pastatyti suig paruoštu planu už mažiausią kainą. Konkursas bus greitu laiku paskelbtas viešose laikraščiuose.

Kitas Komiteto posėdis įvyks konkurso dieną.

Komiteto narys.

NELAIMINGIAUSI SUTVĖRIMAI.

Kai kas manė ir ligšiol tebemano, kad nelaimingiausias pasaulį sutvėrimas yra patš-lis, del to kad jis tik viešą motiną teturi, o ir ta pati yra kiau le. Deja, šiūdna gyvenimo ukronybė parodo visai ką kita. Štai, mūsų svieto lygintojai ir darbininkai užtarėji Uokus su Duktam užprašitame savo nu didusio laikraščio numerį čia ieškoti solidarumo, norėdami dėl to pakautinti «Lietuvį», bet jų argumentai atsisu-o prieš pačius, ir «Lietuvis» atsakė netu įško priežodžio prasme: neverta su velniu riežauti, nes galima likti ir be riešutų ir be maiesio. Uokaduktas pasipildė ir jau praėjūtį savaitę pradė jo piršiantis į bolševikus. Deja, čia Uokaduktai dar šėkė au rėjo, ir tie paskutiniaime «Mūsų Žodžio» numerį tikrai socialistiška «pasiritikavo» juos, Uokų išvaidindami sukūdu. Kapitaištų plytlaizū, o Duktų — dvasios ubagu pasidavėiu už blogą edalą, pristintu ir kitais proletariškai literatūrai avai tinkamais terminais. Štai, sakau, kur žmonės moka rimtai polemizuoti, kritikai klaidingas nuomonės išrotyti ir socialistiškai «kritikuoti». Tai nemoroni vėl turi Uokaduktai pastebet: nešik su velniu riešutai.

Lina Vabalas.

ŽADA LIETUVIŠKIEMS TAVORŠČIAMS NUŠLUOSTYTI NOSI. KAM JĀ KIŠA NE Į SAVO REIKALUS.

Brazilai yra labai gero būdo žmonės, bet labai neapkreičia tų ateivių, kurie pasiėksta jų mokyti ir «kaiman davoti». Kaip tai rodo faktai, Maskvos agentų apakintas stamraprošū lietuvių būrelis jau dauz sykį yra pasiėkęs brazilie darbininkus «mokyti» Markso katekizmo ir lyvinti svietą. Kur laiką brazilai darbininkai į tai žiūrė o, kaip į pat a išdykavima, nelemtus šoo sus, bet pasirodo, kad pastaruoju laiku jiems tie šposai pradeda nebe atikti. o kai kur jau ima ir pykti. Taip štai pnodų fabrike, kur keliu šimtu vietiniu darbininku tarpe dirbo tik keturi lietu viai, tie keturi sumanė oranzuoti ir ordėti streiką (sąryš su rugp. 1 d.) ir varu vyrė visus mesti darbu ir eitę gatvėn. Ši sykį brazilai jau supyko, apšiuostė «lithuanams» no-į, imeti gatvėn ir pšaunke po lotėja atidavė «tavorščius» į saugią vietele. Tiems tau būty tekę išvažiuoti namo «kazionu kaštu», ir išgelbėjo nuo to «buržuazinės» Konstitucijos paskelbimas.

Pastarasis tavorščių nosies nušluostymas buvo neorganizuotas, nedariniai įvykdymas. Bet iš patikimų šaltinių teko patirti, kad brazilai ruošiasi kitą sykį rimtai nubraukti nugarę

«hungarams» ar «lithuanams», jei tie dar imsis mokyti «svieto lygintimo».

L. Vab.

BALSAS IŠ PROVINCIJOS.

Pasiskaitęs «Lietuvį» dažnai randi korespondencijų kad São Pauly ten ir tou veikta viena ar kita lietuviškos organizacijos, viešos lietuviškos skaityklos, mokyklos, iš kurių dvi yra net savo nuosavose patalpose. Be to, kaip matoma, bus statoma ir lietuviška bažnyčia, kuri aptar nauš São Pauly gyvenančių lietuvių tikybinius reikalus.

Iš anksčiau paminėto matyti, kad dalis mūsų kolonijon, t. y. gyvenančių į São Pauly mūsų tautiečiai, tautinio supratimo žvilteniu, laikosi gerai ir su lyg mus su netolima praėjimui nastosi padarytas didelis žingsnis pirmyn.

Sveikintinas tai reiškinys. Tačiau nors daug nuveikta ir daugiau neveikti gal ir nebuvo galima, — dar daug yra darbo.

Didelis skaičius mūsų tautiečių gyvena išsiblaškę po didesnius ar mažesnius miestus ir bendrai plačias Brazilijos provincijas. Šie išskiriant Rio de Janeire naujai susitvėrusios Lietuvių Sąjungos «Vilnis», savų organizacijų, skaityklų, mokyklų ir t. p. neturi. Tiesa, dar rodos, yra neva kokta tai organizacija Porto Alegre, bet kaip matyti, lietuvių bei iš jos naudos maž.

Gyvendami panašiose sąlygose lietuvi, kartais prie didžiausio noro pasiskaityti knyukų, laikraščių bei pramo kyti savo vaikus skaityti ir rašyti gimtąją kalbą neturi galimybės.

Nera tai paslaptis, kad lietuvių gyvenimai neorganizuoti, tuotiniu žviltesniu nei kiek nežengia pirmyn, o, ypatinai priangaudojį kartą, krypstą istantėjimo pusėn.

Taiji laikas ir mums, provincijos lietuviams susirūpinti savų organizacijų įreikalu ir jų steigimu, o ypatinai ten, kur gyvena didesnis skaičius lietuvių.

Gyvendami organizuotai, daug ką nudingo mes galėtume nuveikti.

Žinoma provincijoje įsteigti kokius nors lietuviška organizacijų dang sunku, kaip kad mieste, bet prie gero nuro viskas pasiekiamo.

Laiksime daugiau išreikšiant savo nuomonės šiuo svarbu reikatu.

Usina Junqueira.

K. Gruzdas.

Margumynai.

ŽAIBAS VAIKU TARPE.

Birželio 12 d. vakare Aukšt. Italijoje pasikartojo smarkios audros. Kai kur iškrito ledai, kurie padarė didelį nuostolį derliui. Ties Mantua žaibas trenkė pro kambarį į kambarį, kuriame tuo metu buvo 22 vaikai. Iš kambario į kambarį šokęs žaibas blėkėsi po kambarį. Indai, stiklinės ir langų stiklai buvo sukulai, o spalai ir kėdės iš-

vartytos. Visi 22 vaikai buvo išblaškinti ant žemės ir apnešti rudu sluogsniu. Vaikams ėmus šaukti, atbėgę ūkininkai pamatė kambaryje lyg ir ne griukus. Žaibas per langą išsibloškė laukan, daugiau jokių nuostolių neadaręs. Nė vienas vaikas nebuvo sužeistas.

KUR NEPRIPAŽISTA DAKTARU.

Toji laimingoji šalis yra Pietinėje Atlanto vandenyno daly. Tai nedidelė Tristan da Cunha sala, turinti vos 300 žmonių. Šalies gyventojai verčiasi daugiausia banginių medžiokle, žuvininkyste, avių bei ožkų auginimu.

Neseniai ta salą aplankė anglų gydytojas Louisija, kuri buvo nustebinta nepaprasta tuo pasaulio užkampio gyventojų sveikata. Gyvendami toli nuo civilizacijos centru. Tristan da Cunha gyventojai yra labai sveiki ir puikniausiai jauciasi. Iš visų gyventojų nė vienas nėra sirgęs dantų skaudėjimu. Sentausis šalies gyventojas, 100 metų amž. žvejas, gydytoju klausiamas pareiškė, kad jis nežinąs kas tai yra ligas.

Salos gyventojai daugiausia maitinasi bulvėmis, pienu, žuvimis. Mėsa valdoma labai retai. Druskos visai ne vartoja. Mirties priežastis ne ligos — bet senatvė.

POVANDENINĖ VILA.

Messinoje naras Džobaneti, dėl septynių metų savo profesiją, tačiau yra taip smarkiai pamegęs jūros dugną, kad ir nebedirbamas savo darbu, nebegali pėsiskirti su juo. Dabar jis pasistatė povandeninę vilą. Ši vila yra netoli kranto 9 metrų jūros gilumoje. Jcs sienos yra padirbtos iš stiklo. Cilindrinis storas vamzdis, jungia vilą su jūros paviršium. Vamzdučio viduryje pravestas lifas. Tuo būdu į vilą gali patekti ir kiekvienas pajuntas žmogus.

Patį vilą yra įrengta labai prabangiai: centrinis apšvišdymas, karštas vanduo, labai gera ventilacija, elektros šviesa ir t. t. Galingai elektros proektoriai leidžia st-bėti visą jūrų digio gyvenimą.

ŠALIS, KUR ŽMONĖS NEI SĖJA, NEI PIAUNA, O VALGO.

Didžiojo vandenyno saloje auva graūs medis, savo liežuvis ūgiu erazės ir us už Lietuvos ažuola. Tas medis augina didelius vaisius, kuriuos vietos gyventojai vaigo vietoje duonos. Vasnai be sustojimo auga devyonis mėnesius. Dviejų ar trijų metų užtenka vienam žmogui pramisti šėšms metus.

Vaisiai dar visai neprinokę skaniai nuo medžio, raikomi rėkėms ir kėpami ant įkaitintų akmenu. Taip iškeptus vaisius yra gardus, kaip kvietinė duona. Iš mitų kepama tikroji duona. Ir grūdai valgomai. Iš slyvų dirbamus gardus gėrimas. Lapais valgiai vadinjami.

Tai yra duonos medis. Gamta šia ir augina, o žmogus vaigo be rūpesčio.

Visi eisime šokti tik į Bandeirantes salę, kur Seorto S-gos «Lithuania» B. Retiro skyrius rengia inksmus šokių

VAKARUS

Šių metų Rugspičio ir Rugsėjo mėnesio kiekvieną sekmadienį.

GRIEŽ «LITHUANIJOS» STYGŲ ORKESTRAS.

Vakarų pradžia 7 val. vak.; pabaiga 12 val. nak.

Jaunimo skyrius

Balys Laukaitis.

Apie kultūrą, pažangą ir moderniškumą.

(tasa)

Na, ir sakykit, ar ši pažūra teisinga, jau nekalbant apie tai, ar ji krištoniška? Aišku, ne. Yra daug aukštesnių dalykų už pinigų, už neleistą «auksą veršį». Mes juos žinome, tik ne sugebame ar nedirstame juos gyvenime pareikšti. Juk žmogaus vertę sudaro ne tai kas jūlia jo yra, bet kas jo vėdi. Kokias aš kalbą jaučiu pagarbą prieš turtingą paleistovį, vėgį ar sukčių. Kaip aš galiu lemti savo kalvą prieš turtingą, dažvntom lūpomis, šikšnis rikiškia «popi», jei ji, savim pasitenkinusi, ne mačia jokio reikalo o susiepti vargšą, bedarbį ar elgotą. Nei Pinigai, jei ir reikalingi, tai vistiek nėra žmogaus didybės ir kilnumo nistas. Jie gali būti labai gera priemonė pasiekti kuriam aukštesniam tikslui, bet jie patys nėra tikslas. Žmogus yra tiok vertas, kiek jis doras, kiek jis dirba sąžiningai dirba). kiek jis kenčia ir pasiaukoja kitų gerovei. Žmonia atpirkta ne pinigais, ne skam bėnėiu auksu, bet didžiausios Kri-taus Meilės auka ant kryžiaus. Ir mūsų tu-tos ir valstybės nepriklausomybė iškovota visų pirma ne pinigais, bet mūsų brolių pasiaukojimu ir krauju. Gera užjaučiantį širdis, gilus protas ir nesu-gadinta dora yra tikrosios žmogaus ver-tybės. O kur dar yra kitos vertybės, kaip sąskaitinė, laisvė, teisingumas, dar-bas ir k., kurių joks pinigais neatsvers?

Taigi, žmogus pirmoje vietoje yra žmogus, turintis dvasią ir protą, jausmą ir laisvę, o ne pinigais apklota iš-kanša, mašina, staba, prieš kurį gali tik laukiniai lenktis ir ankas aukoti, bet ne apsisėti. XX-jo amžiaus žmo-nės, Kristus žmogaus vertę ypatingai iškelė ir jį išaukštino, taigi ir mūsų

uždavinys yra kitiems rodyti pagarbą ir užjauti, kaip tos pačios, šviesios ar tamsios, giedrios ar aptemusios būties draugas.

Manau, kad šiais keliais pavyz-džiais pavyko parodyti bent iš dalies naušų šių dienų klaidingą žmogaus ver-tinimą, nusistatymą. Taigi, gal dabar atsakysim į klausimą, ar mes kultūrin-gi? Taip ir ne. Sunku ir negalima tiesiog pasakyti, ar žmonės darosi ge-resni, ar jie žengia priekin. Tiesa, mū-šų laikų žmonės išgudrėjo — išmoko išnaudoti gamtos jėgas ir patenkti jus savo tikslams. Tačiau jie dar geriau iš-moko išnaudoti kitus žmones, vogti ir plėšti prievartos keliu; jį moka taip pat vogti ir gražiais, nekaltais būdais. Šiandien žmogus krutinėje girdi ne ana-pimykite teisingumo ir meilės dya-sa, bet labai dažnai gyvyli. Žmo-gus pamynė savo ir kitų širdis, sąžinę teisingumą ir tiesą. Jis lipa nereleitom savo kojom per altorius ir per sos-tus, per lavonus ir dejuojančius savo brolius, per jų ašaras ir vargą, nepai-sydamas nei Dievo įstatymų, nei kitų žmonių teisių, vien akiai siekdamas sa-vo garbės, turto, pasisekimo ir pasiten-kinimo. Tokia yra visuomenė, tokia jos kultūra.

Sakysit, kad perdedu, kad iš tik-rųjų jau nėra taip baisu, kad dar yra daug ir gerų žmonių. Taip, yra gerų žmonių, bet ar jie gali šandieninėje įvykdyti savo aukštesnius siekimus. Ne. Kodėl? Nes gyvenimas yra užval-dęs mamonizmas, pinigais, karjera už kuria aukojama sąžinė, tauta ir asme-nybė. Politikų tarpe, pirklių šloamsnio se, mūsų inteligentų, artistų, veikėjų, ūkininkų ir darbininkų tarpe, kas, ma-not, yra labiausiai vertinamas? Ar gal

voja politikas, sprendamas kokį nors svarbų tautos klausimą, kad čia gal su-doros ar teisingumo reikalavimais ne taip jau sudermamas dalykas. Ne, jau svarbiausia pakeikti ar bent išlaikyti sa-vo garbę O apie pirklius ir kalbėti netenka. Čia nėra jokio kito masto, kaip tik pinigais. Panašiai elgiasi ir vi-si kiti. Žodžiu — religija, teisingumas, meilė, dora ir kiti žmogaus dvasios rei-kalavimai, pasidarė vien mados dalyku apie kurį galima pasiklausty (jei kas ežraizai kalba.) pakalbėt padejuot, kad gyvenime žmonės taip redaro, kaip kad skelbama; tačiau vykdyt — nu, kaip gi čia vykdyti jei niekas beveik nevykdo.

Prieš šitoki nusistatymą turim pro-testuoti. Žodžiais, raštu bet ypač dar-bais. Mes turim protestuoti prieš tą suvyculėjusį, supinigėjusį, šaltą ir iš-dūgusį, nes žmogus yra daugiau ne-gu gyvulys, daugiau negu pinigas, jo dvasia yra brangesnė ir už moderni-škus rūbus, už visokią karjerą už puten-kiną egzistenciją. Jei vieni šaukia: kas mums jūsų Dievas, dora, religija, tei-singumas, meilė. — Kapitalas viską nu-erzti, tai mes turim šaukti: kas mums jūsų patogumas, jūsų taukous užmiędy-ta sąžinė, kas mums jūsų kapitalas, jei jis esat jo vergai. Su tuo pečiu užsi-deginu, tuo pačiu įjurtimu ir entuziaz-mu, kokiu šiandien socializmas ir ma-sonerija kovoja prieš religiją, priva-tom mes kovoti už dorą, už asmens laisvę, teisingumą ir Dievo teises.

Vyrai sukruskimė!

Prieš gerą pusmetį laiko vilanas-taziociuose jaunųjų burelis sumanė steig-ti sporto sunkiosios atletikos klubą, ku-ris buvo bepatraukias darban ne vieną jaunuoį, kuriam sportas šiandie tapo luoslaikiško poilsio pramog.

Klubas gavo patalpas mokyklos salėje; įsitęjo reikalingiausios sunkiosios atletikos daiktus; trejetą kartų pasiro-dė viešai ir... nė žingsnio tolyn! Užsi-

kirto vietoje, pradėjo nykti, kaip toj pasakoj žydo bitės.

Ką — gi tai reiškia? Ar jau tie iniciatoriai užmiršo savo duotąjį žodį, ar išviso nerimti, ištyžę ir apsnūdę, kuriems rūpi kas kita o ne organizaci-jos darbas.

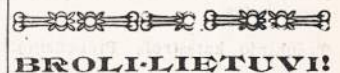
Sukruskie, vyrai, arba turėsime skelbti jus bankrotais!

Toj pačioj, «Dr. J. Basanavičiaus» vardo mokykloj buvo suorganizuoti su-augusiam jaunimui bendro lavinimosi kursai, kuriuos pradžioj lanke per tris-dešimt asmenų. Nepraėjo nei trijų mėnesių, kursai turėjo savaime užsida-ryti!

Atrodo lyg to jaunimo Villa Anas-tacio ir Lapoj nebobūtų, lyg jis būtų išmiręs.

Visas svietas žino, kad taip nėra: jaunimo yra daug, daugumas nemoka gerai paskaityti, retas kuris rašyti to-moka, o vakarinių kursų lankyti nenori. Geriau būkime nesiprausę, nesiuš-ka, vaikščiokim atlapomis krutinėmis naktimis po gužynes, maurokime per naktis kaip tie raguočiai, nes patys ne norime išvistiis gyvenimui.

Gėda tau, jaunime, kolonijos aky-se del tokio abuojuomo.

BROLI-LIETUVI!

Neužmiršk, kad jau laikas atnau-tinti «LIETUVIS» pramu-meratą 1934 metams.

Neatlikęs to reikalo, neteksi ge-riausio savo draugo ir patarėjo.

I. Pirmoji kelionė aplink pa-sauli.

(tasa)

Be kokios baimės jis leisdavosi mokslo reikalais į salos vidukraštį ir laive į gretimasias salas, ir taip rado ligi tol nežinomą išsita salyną.

Viena tik buvo bloga. Pusiaušį kas oras ten karštas ir drėgnas. Kiek kartų atsitikdavo drūgas. Makalajus jutė, kad jo sveikata nyksta. Matydamas, kad greit gali ateiti ir galas, Makalajus buvo pa-siprasęs vietos gyventoj padėti jam persistatyti išsineig aukštesnėj vietoj. Be to jau nebereikėjo. Atėję rusų lai-vas ir paėmė Makalajų, išbuvusį saloj pusantų metų.

Viesi jau manė, kad Makalajus senias bus žuvęs tarp laukinių. Ir tai vas buvo slystas jo uražų išeikto. Mat, Makalajus buvo parodęs vietą, kur reikėtų išeikto uražų, jei jis žūtų. Radę Makalajų gyvą, jūrininkai, beca-lo nudžiugo... Makalajus nuvyko į Javo-s salą, sustiprinti ten savo sveikatos. Čia jis tvarkė ir savo mokslo raštus.

3. Tollimesni keliavimai ir mir-tis.

Išbuvęs Javos saloj apie metus ir aptvarkęs savo mokslo darbus, 1874 metais Makalajus vėl nuvyko į N. Gvi-nėją, tik šį kartą į pietvakarį krantą.

Čia jis išbuvo kelius mėnesius.

Po to lankė kitas salas, stebėda-mas gyvulių ir žmonių gyvenimą. Susidurdamas su laukiniais, jis savo nuoširdumu, stviru paprastumu patraukdavo jų širdis.

Be to, jis visada rodydavosi jiems beginklis.

Visas jo žinklas — tą tolimų žmo-neių meilė, noras jiems padėti, patar-ti.

Atlankęs dar kai kurias salas. Makalajus leidosi pėsčias per visa Ma-lakos pusiasalį. Eidamas pėsčias jis lengviau galėjo visą pastebėti, patirti. Taip bekliaudamas, jis aptiko vieną visai ligi tol nežinotą tautelę.

1876 metais Makalajus trečią kar-tą išvyko į N. Gvinėją. Šį kartą jis vyko į tą pačią vietą, kur pirną kartą išgyveno pusantų metų.

Dabar jam rūpėjo dar ilgiau pa-gyventi tarp papusni.

Šį kartą jis atvežė salos gyvento-jams gražių lauktuvių: naminių gyvu-lių, žemė dirbti ir troboms statyti pa-būklį, įvairių jų mėgstamų menkniekė-lių — stiklo barškaličių, raudonų ske-petėlių ir kita.

Sau bei mokslo darbams Makala-jus atsivežė du medinius išardomus na-mielikus, dėžių rinkinius ir kita.

Dabar jau laukiniai gerai žinojo, kad baltasis žmogus jiems vien tik ge-

ra tenoris.

Todėl Makalajui grįžus, jų džiaug-smas buvo labai didelis. Į jį žmonės kreipdavosi su visokiais savo reikalais, visokiomis bėdomis. Ir visiems, kuo galėdamas, Makalajus padėdavo. Todėl ir neuostabu, kad vietos gyventojai norė o jį net paskelbti savo vadu. Da-bar Makalajus keliaudavo be kokios baimės po salą šimtus kilometrų o dary-damas reikalingus mokslo stebėjimus.

Šį kartą Moka ajus išgyveno dve-jus metus. 1878 metais jį vėl pagavo drūgas. Todėl vėl buvo priverstas vy-kti į Javos salą.

Toliau, daktary patariamas, Ma-kalajus persikėlė į Australiją, į Sidnie-jaus miestą. Čia jis tvarkė, rašė savo mokslo stebėjimus. Rūpinosi įkūrimu gyvūnų stebėti stoties. Stotis buvo įkurta, Makalajų išrinko jos d rektorium. Tik Makalajus negalėjo ilgai nu-sėdėti vietoj: jį vis traukė viliojo nau-jos kelionės.

1879 metais jis išvyko iš Sidnie-jaus ir per metus apkeliaavo daug nau-jų salų ir kraštų. Šį kartą Makalajui rūpėjo iširti prekyba belaisviais. Mat, tada buvo įsigalėjęs biauross paprotys. Europiečiai, žmonių pirkliai, gaudyda-vo laukinius žmones ir pardavdavo juos vergais įvairiems lobininkams, kurie turėdavo didelius plotus laukų ar kitokių lobių. Tyrą, dorą Makala-jų jaudino tokia biauři elgesna su sau-lygiais žmonėmis. Surinkęs gausiai ži-nių apie tą prekybą, jis ėmė rašyti laikraščius, rūpintis valdžios įstaigose, kad toji šlykšti prekyba būtų sustaby-ta. Ir tai jam pavyko: anglų valdžia

savo kolonijose tokią prekybą netruku uždarė.

1883 metais Makalajus buvo nuta-ręs visai apsigyventi Sidniejoi. Čia jis vedė ir rengėsi aprašinti savo didžių jų kelionių įspūdžius. Tačiau atsitiko kitaip. 1886 metų pavasarį jis ligotas parvyko į Rusiją. Didžios kelionės, jų vargai, rūpenis mokslu bei laukiniais žmonėmis, galiausiai drūgas — pakirto jo jėgas. 1887 metais jo sveikata taip jau auklėjo, kad jis turėjo gulti į lova. Iš jos nesikeldamas 1888 m. balandžio mėnesį jis mirė. Mirdamas nuolat mi-nėjo N. Gvinėją su prietaruose pasken-dusiais jos žmonėmis. Mat, jis buvo žadėjęs dar kartą tuos, jo laukiančius, žmones atlankyti. Bet šį kartą «kara-am tomo» — žmogus iš mėnulio» pir-mą kartą nebeišlikė savo žodžio — mirtis nebedavė. Gal ne vienus metus N. Gvinėjos žmonės laukė nebesulauk-dami «karaam tomo» ir gal ne vieną gražų padavinį apie jį sukūrė.

III. Krivino žiaurumo ir dziugios meilės nuotyčiai to-limose salose.

I. Kapitonas Blajus ir jo jūrinin-kai.

Tai buvo gana seniai, beveik prieš pusantro šimto metų.

(b. d.)

PASAULYJ

Priešrinkimė propagandą Vokietijoj.

Rugpjūčio 19 dieną Vokietijoj įvyksta plebiscitas, prie kurio Hitleris ir jo šalininkai. Visi hiterininkų laikraščiai vėro smarkią propagandą: deda ligiausias straipsnius. Hitlerio paveikslus ir t. t. Galimas daiktas, kad Hitleris po šio balsavimo liks visiškai Vokietijos viešpačiu, jei ir vėl kas nors nesuruos sąmokso prieš jį.

Kova su nazistais Austrijoj.

Austrijoj eina smarki kova su nazistais, ruošiasias perversiją ir nužudiusias ministerį pirmininką Dollfusą. Specialūs teismas, išnagrinėjęs na zistų bylas, daugelį jų pasmerkę mirtimui. Daug nazistų pakarta. Kiti nu teisti po keletą metų sunkių darbų kėėjimo. Nežūriant visų Austrijos vyriausybės priemonių, kovoti su nazis tais labai sunku. Vokiečių hitlerininkų inspiruojami, Austrijos hitlerininkai gana stipriai laikosi.

Užsimušė Ispanijos princas.

Austrijoj, per automobilio katastrofą užsimušė buvusio Ispanijos karal ausis Alfonso XIII sūnus Gonzalo. Princas mirtis labai sužadino Ispanijos monarchistus.

Traukinio katastrofą Prancūzijoje.

Iš Paryžiaus pranešama, kad Avione nukrito nuo begių keleivinis traukinys. Per katastrofą užmušta šeši žmonės ir apie trisdešimtis sužeisti.

Išrištas konfliktas tarp Čylės ir Paragvajaus.

Tarp Čylės ir Paragvajaus valstybių buvo įvykęs rimtas konfliktas, dėl

kurio abi valstybės buvo nutraukusias visus diplomatinis santykius. Slomis dienomis Brazilijos ambasadoje Buenos Aires, Brazilijos ir Amerikos ambasadoriams tarpininkaujant, konfliktas buvo išrištis ir susikivirčiusios valstybės vėl susitaikė. Diplomatiniai santykiai vėl bus atnaujinti.

Sausra Šiaurės Amerikoje.

Sausra Šiaurės Amerikoje dar tebesiaučia. Nuo sausros labai nukentėjo pašėliai, plantacijos ir gyvulių bandos. Spėjama, kad sausra labai skaudžiai atsilieps į Amerikos šių metų derių.

Vokietijos žydai bėga Brazilijon.

Brazilijos laivu «Cuyabá» atvyksta 76 keičviant ir 82 palikti iš neseniai nuskenusio laivo «Ruy Barbosa». Daukuma keleivių yra žydai, kurie bėga iš Vokietijos dėl hiterininkų persekiojimo.

Mažėja Amerikos automobilių gamyba.

Iš Vašingtono pranešama, kad oficialinėmis statistikos žiniomis, per 1933 metus Amerikoje buvo iš viso pagaminta 1.847.095 automobiliai, kurių vertė siekia kelių šimtų milijonų dolerių. Tuo pačiu konstatuojama, kad Amerikos

automobilių gamyba 1933 metais sumažėjo 19,5 procentų, palyginus su 1931 metais.

Susekta šnipų organizacija.

Iš Čekoslovakijos pranešama, kad Boemioj susekta slapta šnipų organizacija, kuriai priklausė keletolika žmonių. Penki žymesnieji šnipai suimti ir pas juos rasta ginklų bei sprogtamo sios medžiagos.

Miško gaisrai Amerikoje.

Dėl didelių karščių ir sausros Amerikoje labai dega miškai. Miško gaisrų pasitaiko labai daug. Spogane miškuose begesindami gaisrą sudėgė trys žmonės. Miško gaisrai padaro labai daug nuostolių.

A. eriką didina karo laivyną.

Amerikoje numatoma greitu laiku pastatyti dar 24 karo laivus, butent: 4 kreiserius, 14 torpederių ir 6 povandeninius laivus. Visi pastatyti jį laivai bendrai turės apie 120 tūkstančių tonų talpos.

Į vieną atvyko Von Papanas.

Į vieną atvyko naujai paskirtas

Vokietijos ambasadorius Austrijai Von Papanas. Von Papano paskirtimui Austrijos vyriausybė nepatenkinta. Naujas vokiečių ambasadorius buvo labai šaltai sutiktas.

Tarptautinis Geografijos Kongresas.

Rugpjūčio 21 dieną Varšuvoje prasidės Tarptautinis Geografijos Kongresas. Kuriam dalyvauja visų Europos valstybių atstovai išskirus Lietuvą ir Albaniją. Kongrese dalyvauja daug ir Amerikos valstybių atstovų.

— Iš Perū valstybės sostinėje Lima pranešama, kad šame mieste neseniai įrengta galinga Radio stotis. Stotis bus viena iš galingiausių visoje Pietų Amerikoje.

— Iš Amerikos pranešama, kad paskutiniomis dienomis Kolorado valstybėje, po didelių karščių ir sausros iškrito labai smarkus lietus, nuo kurio pasidarė dideli potvyniai. Keltnas žmonių nuskendo.

— Italijoje per tris pirmuosius šių metų mėnesius nužista 18 šnipų, tarpe kurių trys moterys ir keturi sveimėliai.

— Amerikoje, Memphis mieste įvyko traukinio katastrofa, per kurią užmušta aštuoni žmonės ir sunkiai sužeistas 7 metų vaikas.

— Berlyne pasirašytas prekybos protokolas tarp Vokietijos ir Sovietų Rusijos. Sulig naujos sutarties, Sovietai parduos nemažai įvairių prekių Vokietijoje.

— Per įvykusį tarp žydų ir arabų konfliktą Konstantinoje suimta apie 150 žmonių. Po didelių pastangų policijai pavyko mieste įvesti tvarką. Labai daug žydų skaudžiai nukentėjo. Be užmuštų ir sužeistų, arabai sunaikino dar daug žydų turto.

— Karas tarp Paragvajaus ir Bolivijos dar vis nesibaigia. Paskutinės žinios praneša kad Paragvajaus kariuomenė smarkiai sumašė bolivijiečius.

Villa Zelina

Savininkas CLAUDIO MONTEIRO SOARES.

Pasiskubinkite nusipirkti nuosavą sklypą, kol dar nepakeltos sklypų kainos. Parduodami geriausi sklypai gražiausiose vietose prie naujai statomos Lietuvos bažnyčios, ligon išsinokėjimui nuo 10\$000 už kvadratinį metrą. Mėnesiniai mokėjimai nuo 30\$000 į mėnesį be nuosimėjų.

INFORMACIJOS: šiekidieniais nuo 2 iki 5 val. vak. Prača Antonio Prado, 3 — sob. ir kiekviena dieną bei valandą — Avenida Zelina Nr. 33

pas K. KORKIŠKO.

A. MAJUS.

(tąsa) 93

Cuidado, m. rūpestis; atsargumas; atidžiai; rūpestingumas; — I atsargiai; Cuidadoso, adj. atsargus; rūpestingas; atidas. Cuidar, v. rūpintis; paisyti; manyti, minti; saugoti. Cuijo, pron. kieno; kurio; katro. Culatra, f. šaunamojo ginklo vamzdžio užpakalis; patrankos vamzdžio dūgalis. Culínario, adj. virtuvinis, virtuvės. Culminación, f. aukščiausias taškas, kulminacija. Culminar, v. iškilti į dienovidį, kulminacijos punktą. Culminante, adj. kulminacinis, aukščiausias. Culpa, f. nusidėjimas; kaltė. Culpadar, m. nusidėjėjas; kaltininkas. Culpar, v. kaltinti; apkaltinti. Culpavel, adj. kaltinamas; apkaltintas. Culposo, adj. kaltas; baustinas. Cultivador, m. žemdirbys; kultivatorius (piūgas pėšiniukas pėšti). Cultivar, v. dirbti žemę; fig. auklėti; šviesti; keiti; remti; skatinti; — se, šviesti s. Cultivavel, adj. išdirbamas; išauklėjimas; išprusinamas; išmoksclinamas; pasiduoqas kultūrai. Culito, m. tikėjimo apeigos; adj. grynas (stilius); doras; skaitus. Cultor, m. ūkininkas; partijos draugas; rėmėjas (mokslo meno); garbintojas (dievukų).

Cultura, f. žemės išdirbimas; javų, vaisių, daržovių auginimas; švietimas; mokslinimas; tobulinimas, gerinimas; kultūra. Cumo, m. viršūnė; smaigalis. Cumieira, f. viršūnė; kraigas. Cumitada, f. kalno viršūnė; smaigalis. Cuminho, m. klynas. Cumplice, m. — cōmplice. Cumpriado, adj. štesėtas; įvykdytas p.baigtas. Cumpriador, m. vykdytojas. Cumpriemtar, v. sveikinti, pasveikiti; pareikšti linkėjimus, komplimentą. Cumpriemteiro, m. sveikintojas; linkėtojas. Cumpriemento, m. įvykdytas; ištesėjimas; sveiktuimas; linkėjimas; komplimentas. Cumpriir, v. įvykdyti; ištesėti; išpildyti. Cumular, v. sutelkti, suburti, sukaupti. Cumulativo, adj. sutelkiamas sukauptimas. Cūmulo, m. krūva; kuopa; kuokėtas; susitelkimas; viršūnė; os cumulos, kuokėtuoti debesys. Cuneano, cuneiforme, adj. kyliškas kylio formos. Cunha, f. kylys; á —, prievarta; á — de padedant, paremiant; metter — se de —, įsibrauti, įsiveržti. Cunhaodo, m. svainis (švogėris). Cunhaodor, m. pinigų (ronetų, medalių) kėlėjus.

Cunhal, m. trobesio (pastato) kampanas, kertė. Cunhar, v. kalti pinigus (medalius, monetas). Cunhao, m. stampas (žymėms kalti į metalą; dėmė; žymė. Cūpula, f. kupolas, bonės viršus; šaino stotelis. Cura, m. klebonas; f. gydymas. Curadia, curadoria, f. globa; priežiūra; globojimas. Curador, m. globėjas; kuratorius. Curandeiro, m. šundaktaris; felčeris. Curar, v. gydyti; prižiūrėti, globoti; baltinti; — se, išsilydyti, pasveikti. Curativo, adj. gydas; gydymas. Curato, m. klebonija; parapija. Curavel, adj. išgydomas; pagijamas. Curcuma, f. indiškas tyonas (šafraanas). Cúria, f. vyskupo ar popiežiaus teismas, įstaiga; kurija. Curiosidade, f. smalsumas; jdomumas; retenybė. Curioso, adj. smalsus; jdomus; ver tinas pamatyti, pažūrėti; s. m. smalsnybė; kurjozas. Curral, m. tvartas, gurbas. Curralagem, f. mokestis už tvartą. Curraleiro, adj. tvartinis, gurbinis. Curriqueiro, adj. paprastas; pras tas. Cursado, adj. įprastas; paprastas; pramintas (keias). Cursante, adj. vyraujantis, dažniau-

sias (vėjas). Cursar, v. kursuoti, nustatyta linke važinėti (vaikščioti); eiti nustatytą mokslo kursą; neiti (šaunamojo ginklo nešimas, kulipkos lektimo tois) bendrauti. Cursavel, adj. vaikščiojamas, tinkamas (pingas). Cursista, f. kursistas; nustatyto mokslo kurso studentas. Cursivo, adj. einamas; bėgamas. Cursos, m. bėgis; linknė; kryptis; pėrėjimas; pinigų, mokslo kursas; tried. Cursor, m. popiežiaus pasiuntinys; bėgikas. Curtaente, adv. bailiai, baiminga; vos, tik. Curtėza, f. trumpumas; trūkumas; mažadvasiškumas; siauraprotiškumas; apėrtumas. Curto, adj. trumpas; apėrtas; menkas; fig. maždvasiškas; bailus; nedra sus; kvailis; — de menos, stoka priemonių (pinigų); — de joizo, stoka proto; — de vista, žemažiūriškumas. Crva, f. kreivė linija; kreivumas; po sūkis; gėtvės kampas. Curvar, v. kreivinti; lenkti, palenkti — se, pasilenkti. Curvatura, f. kreivumas; sulenkimas; posūkis. Curvilíneo, adj. iš kreivų linijų. Curvo, adj. kreivas; sulenkntas. Cuspídate, adj. nusmailintas; paas triuntas. (b. d.)

BRAZILIJOS NAUJIENOS

Atvyksta Urugvajaus Prezidentas.

Rugpjūčio 15 d. iš Montevideo Brazilijon išvyko Urugvajaus Respublikos prezidentas Gabriel Terra. Urugvajaus prezidentas vyksta laivu «Augustus» ir šiomis dienomis bus Rio de Janeiro, kur jam sutikti ruošiamos labai didelės iškilmės.

Laikraščiai rašo, kad Urugvajaus valstybės galva ir kai kurie jo palydovai bus apdovanoti ordenais. Be to, Rio de Janeiro universitetas suteiks prezidentui garbės doktora «honoris causa» titulą. Galimas daiktas, kad prezidentas atvyks ir į São Paulo.

Urugvajaus karo eskadrilė Brazilijoj.

Pereitą sekmadienį iš Montevideo išskrido Brazilijon Urugvajaus karo eskadrilė, susidedanti iš trijų lėktuvų. Visų pirma lėktuvas nusileido Pelotas mieste, vėliau Porto Alegre, Florianopolis, ir, pagaliau atvyko į São Paulo, kur lėktuvas buvo iškumungai sutikti aerodrome. Iš São Paulo Urugvajaus lėktuvas išskrido į Rio de Janeiro, kur dalyvaus Urugvajaus prezidento sėdime.

Pasikeitimai São Paulo Vyriausybėje.

Šiomis dienomis São Paulo estado vyriausybėje įvyko keli žymesnieji pokyčiai. Pakeistas policijos vyraininkas vyriausybės estado prokuroras, Sveikimo sekretorius ir kt.

Darbininkų streikai Santos mieste.

Paskutiniu laiku Santos mieste streikuoja daug darbininkų. Vienoje vietoje streikui pasibaigus, prasideda kitas. Be darbininkų streikavo dar restorantų ir viešbučių tarnautojai. Paskutinės žinios praneša, kad kankuriose vietose pavyko susitarti ir streikuojantieji vėl grįžta į darbą.

Amerikos prekybinių delegacija S. Paulo.

Pereitą savaitę į São Paulo atvyko Amerikos prekybinių delegacija, kuriai pirmininkauja žinomas kavos importierius Delafield. Delegacija lankėsi pas interviatorių, apžiūrėjo miesto žymesnes vietas ir įvyko į provinciją, kur dabar važinėja po didesnius provincijos miestus ir žymesniais fazendas. Delegacija nori artiau susipažinti su Brazilijos kavos kultūra.

Demonstravo pirmąjį Brazilijos lokomotivą.

Pereitą šeštadienį Rio de Janeiro mieste buvo demonstruojamas pirmutinis Brazilijos lokomotyvas, kuris vaikščiojo prieš 80 metų. Pirmasis lokomotyvas buvo demonstruojamas sąrašy su 80 metų sukaktuvėmis nuo pirmojo geležkelio pravedimo Brazilijoj.

Atvyko Arthur Bernardes.

Rugpjūčio 12 d. laivu «Alcantara» sugrįžo į Rio de Janeiro žinomas Brazilijos politikos ir veikėjas, buvęs Respublikos prezidentas Arthur Bernardes, kuris uoste buvo sutiktas su dideliais iškilmėmis. Arthur Bernardes ruošiasi persikelti gyventi į Minas Geraes estadą.

Brazilijos seimo rinkimai.

Šių metų spalio 14 dieną įvyks Brazilijos seimo rinkimai. Kinkimams jau išanksto ruošiasi įvairios politinės partijos. Seimas veiks pagal naująją Brazilijos konstituciją.

Sausros pasekmės.

Jau ilgą laiką, kai São Paulo estado provincijoje siaučia didelė sausra, nuo kurios vietomis labai nukentėjo įvairūs pasėliai, ir plantacijos. Dėl sausras kenčia netik pasėliai, bet vietomis, išėkus upėmis, pritrūko elektros energijos šviesai ir dirbtuvėms varyti. Viena didžiausių elektros energijos kompanijų «Empresas Electricas Brasileiras» neseniai pravedė elektros laidus nuo vienos vietos į kitą, kuriuos dabar, sausros metu, naudojasi, kai vietomis išsenka upių vanduo.

Žydai emigrantai Brazilijoj.

Rio de Janeiro dienraštis «O Globo» rašo, kad paskutiniu laiku, pradėjus persekioti žydus Vokietijoje, daug žydų atvyko Brazilijon, iš kurių daug yra žymių profesionalų, kaip gydytojų, advokatų, artistų, pirklių ir kitokių. Tik maža dalis esą yra bedarbiai. Kai kurie kiti laikraščiai rašo, kad greitai laiku Brazilijon nebus leidžiam, nei žydai, nei kiti, bėgantieji iš Vokietijos nuo hitlerininkų r žimo.

Pašalpa žuvusių karių šeimoms.

Revoliucijos metu žuvusių karių šeimoms paskirta 140 tūkstančių miliočių pašalpos, kur bus išdalyta toms šeimoms, kurios labiausiai pašalpos reikalingos.

Gaudo kišenvagius.

Brazilijoj kišenvagų bei kitokių miesto žulikių buvo labai nedaug, bet paskutiniu laiku jų pradėjo atsirasti daugiau. São Paulo policijai keliatas tokių kišenvagių pavyko sugauti ant

Largo da Sô ir kitur. Policija ir toliau mano imtis griežtų priemonių kovai su miesto vagimis.

Nuo Redakcijos.

Pranešame visiems gerbiamiems skaitytojams, kurie dar nėra atsiųgę už prenumeratą, kad nuo šių metų rugpjūčio 15 dienos laikraščio siuntinėjimą sustabdysime. Kas nori, kad laikraščio siuntinėjimas nesutrūktų, prašome pasirūpinti už prenumeratą atsiųginti, arba iš anksto susitarti dėl tolimesnio laikraščio siuntinėjimo.

Prisituntusiems pinigų išsiųsime dovanų.

Redakcija.

IRGI PATRIOTIZMAS.

Vila Zelinos kultūričiai — komunistėi visokiais būdais pradėjo rodyti savo raudonąjį patriotizmą. Bijoda mi patys pakabinti kokį nors raudoną skarmalą ant stulpo, pradėjo dainuoti vaikams raudonąs žvaigždes, kad šie juos prikabintų prie leidžiamųjų orų aitvarų ir tuo pademonstruotų kultūričių raudonąjį patriotizmą.

Tokių raudonų žvaigždžių teko pamatyti net pas kelis vaikus. Pasiteiravus pasirodė, kad tos žvaigždes vai kai gavo iš Vila Zelinos raudonųjų patriotų — kultūričių. Tėvai turėtų uždrausti vaikams nešioti ir platinti kultūričių «herbus», dėl kurių vėliau gūnukentėti visi nekalti žmonės. Jei kultūričiai dedasi tokiais dideliais patriotais, tai tegu patys leidžia aitvarus su savo «herbu».

Juozas Ž.

Paieškojimas.

Pil. Katrė Lukoševičienė, gyv. Pe pačių kaime, Babrų valšė. Kauno apskr nuo p. m. spalio mėn. 21 d. paieško sa vo vyrą Joną Lukoševičių, emigravusį Brazilijon 1929 m. Ankščiau jis gyven: nuo rua Galvão Bueno Nr. 80, S. Paulo Brasil.

Visi piliečiai kurie žino Jono Lukoševičiaus gyvenamąją vietą tepraneš Lietuvos Konsulatui São Paulo, rua Aureliano Cautinho, 10.

Konsulatas.

Skelbimas.

Lietuvos Respublikos Konsulatas São Paulo, rua Aureliano Cautinho, 10 paieško žemiau išvardintus asmenis:

1. Juozą Stupelį,
2. Vinca Dzudulionį, Traku, apskr
3. Mykolą Sabaliauską iš Kauno.
4. Povilą Černiauską, Titkonių km., Vaškų v.
5. Franca Bakšaitį, Kiaipėdos kraš
6. Algirdą Pliaungą.
7. Joną Lukoševičių, Babrų valšė.

Visi piliečiai, kurie žino aukščiau išvardintųjų asmenų gyvenamąsias vietas, arba išvardintieji patys perskaitys šį skelbimą, tepranešą jų adresus, arba patys atsilanko į Konsulatą.

Konsulatas.

Pašto dėžutė

Redakcijoj yra laiški:

J. Butkui, J. Baniui, S. Čiurkinui K. Grišui, B. Gaidamavičiui, J. Matu koniui, J. Matulioniui, J. Maciulevičiui J. Poniatauskui, A. Paplauskui, J. Sab levičiui, St. Sobitui, J. Tekoriui, J. Ve lučiui, J. Vasinauskui, J. Vaboliui, V. Viazūnui, L. Vaitėkauskui, K. Vaičiui M. Žuvininkui, J. Žilinskiui.

PASTABA: Laiškų ėmėjai neturintieji išsipirkę pašto dėžutes — moka už laišką 200 reisų.

Administracija.

*****

Siuvas masinos vatotos ir naujos. No rite pirkti, parduoti ar mainyti? Telefonuokite Nr. 7-6191. Turiu rankiniu masinu nuo 65\$000 ir kojiniu nuo 150\$000. Taip pat turiu ivairaus tipo siuvamu masinu su 1, 3, 5 ir 7 stalais žc

mausiomis kainomis. Sluocni provincjon padengdams persiuntimo išlaidas. Tik Casa A D A O, rua Consuleiro Ramolho, 274 (Kampas Av. Brig. Luiz Antonio) bondės 3, 5, 30, 40 ir 47. Atsimink tai.

*****

FOTO BORIS

Atlieka įvairiausius darbus fotografijų srity. Specialybė pasams, dokumentams ir kadernetoms. Darbas greitais, sąžiningais ir pigus. Įsitikinkite.

Lietuviams daroma nuolaida.

BORISAS KUŠLYS

Rua Libero Badarõ Nr. 24.

JAUNIME!

DĖMESIO!

Sporto S-gos «Lithuania» Mo-os skyrius š. m. rugpjūčio 25 d., šeštadienį, Italų salėje, rua da Mooca, 508 rengia didelį VIEŠĄ

VAKARA

Programoje nepaprastai įdomūs sporto numeriai. Nepraleiskite progos pamatyti! Bilėtai bus gaunami vietoje. Pakvietimus pasirūpinkite iš anksto pas narius.

Pradžią 8 val. vak., pabaigą 4 val. ryto.

GRIEŽ LIETUVIŲ STYGŲ ORKESTRAS.

IVAIRŪS MOTERISKI RŪBAI.

Norite turėti gerai pasiūtus rūbus šilko ar kitokios geros medžiagos? Atsilankykite į siuvyklą

Atelier Hygienopolis

MILLE MARINA
Rua Marquez de Itá Nr. 56 Tel. 4-5120
São Paulo.

PRISIEKUSIS VERTĖJAS.

Verčia iš visų kalbų įvairius dokumentus kaip va: kontraktus, visokius liūdijimus ir t. t.

Parnošia įvairius dokumentus įvairiuose atsitikimuose: Chamadoms ir pilietybės įgijimui.

MIGUEL OCOGNE

Rua 15 de Novembro Nr. 32.

Tel. 2-6393